

ЕКОНОМІЧНІ СКЛАДОВІ НАУКОВО-ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Хамініч С. Ю.

*доктор економічних наук, професор,
старший науковий співробітник,
Дніпропетровський науково-дослідний інститут судових експертиз;
професор кафедри соціально-економічних дисциплін
Дніпровський державний університет внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна*

Полякова С. В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доктор філософії в філології, учений секретар
Дніпропетровський науково-дослідний інститут судових експертиз
м. Дніпро, Україна*

Науково-освітня сфера відіграє ключову роль у розвитку економіки, формуючи базу для інновацій, технологічного прогресу та створення висококваліфікованої робочої сили. У сучасних умовах, коли економіка все більше залежить від знань, технологій та людського капіталу, взаємодія науки та освіти стає однією з найважливіших стратегій для досягнення сталого економічного зростання. Основні економічні складові науково-освітньої сфери включають такі напрями:

- інвестиції в людський капітал;
- зв'язок між наукою та економікою;
- інновації та технологічний розвиток;
- фінансування науково-освітньої галузі;
- комерціалізація наукових досліджень;
- роль держави у регулюванні та підтримці науки та освіти;
- глобалізація науки та освіти тощо.

Однією з ключових економічних складових науково-освітньої галузі є розвиток людського капіталу. У сучасному світі головною рушійною силою економічного зростання стають знання та навички [1]. Країни, які інвестують у систему освіти та науки, набувають значної конкурентної переваги. Це пов'язано з тим, що висококваліфіковані спеціалісти сприяють зростанню продуктивності праці та підвищенню інноваційної активності.

Інвестиції у освіту приносять довгострокові вигоди як окремих індивідів, так суспільства в цілому. Люди з високим рівнем освіти, як правило, мають більш високі доходи, краще адаптуються до змін на ринку праці та активніші в економічній діяльності. Держави, які підтримують доступну та якісну освіту, в результаті отримують більш конкурентоспроможну економіку, здатну адаптуватися до глобальних викликів.

Наука є найважливішим джерелом інновацій, які, своєю чергою, виступають рушійною силою економічного зростання. Дослідження та розробки стають каталізатором для створення нових технологій, продуктів та послуг, що забезпечує зростання продуктивності та підвищення конкурентоспроможності національних економік. Інвестиції в наукові дослідження мають мультиплікативний ефект: вони сприяють розвитку високотехнологічних галузей, таких як інформаційні технології, біотехнології, енергетика та фармацевтика. Підприємства, що тісно взаємодіють з науковими установами, отримують можливість швидше впроваджувати нові розробки, що дозволяє їм займати лідируючі позиції на світовому ринку. Держави та приватні компанії все частіше усвідомлюють важливість тісного зв'язку між наукою та економікою. Створення наукових парків, технопарків та інноваційних кластерів сприяє інтеграції науки, освіти та бізнесу, що створює потужний економічний ефект. Ці кластери дозволяють не тільки розвивати науку та технології, а й генерувати робочі місця, залучати інвестиції та сприяти розвитку регіонів [2].

Фінансування науки та освіти – це одна з ключових економічних складових, від якої залежить успіх цих сфер. У сучасному світі державне фінансування все частіше доповнюється приватними інвестиціями, а також міжнародними грантами та програмами. Розвиток партнерства між державою та приватним сектором, а також участь міжнародних організацій, таких як Світовий банк та Європейський Союз, сприяє збільшенню обсягів фінансування та підвищенню ефективності його використання. Багато країн розвивають програми підтримки вищої освіти та науки, спрямовані на залучення талановитих студентів та науковців. Важливою частиною такої підтримки є гранти на наукові дослідження, стипендії та програми стажувань, які допомагають не лише розвивати науку, а й інтегрувати наукові відкриття у економічну діяльність. Приватні інвестиції в освіту та науку, особливо у сфері високих технологій, стають все більш значущими. Корпорації зацікавлені у підготовці висококваліфікованих кадрів, а також у розробці нових технологій, що сприяє розвитку нових галузей економіки.

Комерціалізація наукових розробок – це важливий процес, що дозволяє перетворювати наукові відкриття на конкретні економічні блага. Успішна комерціалізація включає патентування винаходів, створення стартапів, заснованих на наукових розробках, та впровадження нових технологій у виробництво. Університети та наукові інститути все частіше стають центрами стартапів та високотехнологічних компаній, що перетворює їх на активних учасників економічної діяльності. Механізми трансферу технологій та співробітництва між наукою та бізнесом дозволяють прискорити процес впровадження інновацій та створювати нові робочі місця, що позитивно впливає на економічний розвиток регіонів. Комерціалізація науки сприяє розвитку міжнародного співробітництва, оскільки компанії та наукові організації шукають партнерів у всьому світі для спільних досліджень та розробок. Це відкриває нові можливості для

експорту технологій та наукових здобутків, що зміцнює позиції країн на світовому ринку.

Держава відіграє ключову роль у створенні умов розвитку науково-освітньої сфери. Воно визначає пріоритетні напрями наукових досліджень, фінансує освітні установи та стимулює наукові дослідження через гранти та субсидії. У сучасних умовах важливість державного регулювання зростає, оскільки науково-освітня сфера пов'язана з довгостроковою стратегією економічного розвитку країни. Багато держав розробляють національні стратегії в галузі науки, технологій та інновацій, спрямовані на підтримку ключових галузей та технологій. Важливою частиною таких стратегій є інтеграція науки, освіти та бізнесу задля забезпечення сталого економічного зростання.

Наука та освіта в сучасному світі стають глобальними процесами. Міжнародне співробітництво, обмін студентами та науковцями, спільні дослідження – це важливі компоненти науково-освітньої галузі, які сприяють зростанню економіки. Глобалізація відкриває нові можливості для країн, надаючи доступ до передових знань, технологій та міжнародних ринків. Програми міжнародних обмінів та стажувань допомагають молодим вченим та студентам отримувати досвід роботи у провідних наукових установах світу, що надалі сприяє розвитку національних економік. Глобальні дослідження та міжнародні наукові проекти дозволяють швидше впроваджувати інновації та розширювати економічні зв'язки.

Таким чином, економічні складові науково-освітньої сфери за сучасних умов є найважливішими драйверами економічного розвитку. Науково-освітня галузь є фундаментом для довгострокового економічного розвитку. Інвестиції в людський капітал, підтримка наукових досліджень та інновацій, комерціалізація наукових розробок та державна підтримка — це ключові економічні складові, які формують основу для майбутнього зростання. У сучасних умовах, коли знання та технології стають головним ресурсом, роль науки та освіти в економіці зростає, а їх розвиток безпосередньо впливає на конкурентоспроможність країн та їхню здатність справлятися з глобальними викликами.

Література:

1. Khaminich S., Heti K. The knowledge economy as a factor for enterprise development in management system. Editorial board of scientific journal «Philosophy, economics and law review» Volume 1, no. 1, 2023, P. 103–115.

2. Хамініч С.Ю., Матвієць М.В. Інституціональне забезпечення інновацій у сучасному вимірі. Маркетинг освіти в умовах глобалізаційних викликів [Текст]: [Монографія] / За заг. ред. проф. Хамініч С.Ю.; Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара. – Дніпро.: Вид-во «НоваІдеологія», 2020. С. 100–110.